

Målsettinger for forvaltning av hjortevilt i Frogn 2025-2030

Forvaltning av hjortevilt

Kommunens oppgave er å sikre rammer for en forvaltning som ivaretar de ulike samfunnsinteressene som kan påvirkes av hjortevilt. Derfor skal det utarbeides overordnede målsettinger for hjorteviltforvaltningen i kommunen. Politisk styring av minsteareal og målsetninger setter de ytre rammene for den grunneierbaserte hjorteviltforvaltningen og jakta. Forvaltningen av hjortevilt er på et vis organisert nedenfra og opp. Det er grunneiernes jaktrettigheter som er det viktigste verktøyet i all hjorteviltforvaltning

Mål for hjorteviltforvaltning i Frogn kommune

- Frogn kommune skal ha en forvaltning av hjortevilt som ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og arts mangfold.
- Det skal legges til rette for en regional bærekraftig forvaltning med sikte på lokal nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene.
- Forvaltningen skal sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader eller ulemper for andre samfunnsinteresser.
- Den kommunale forvaltningen skal være tydelig og forutsigbar på roller og ansvar.

Jakt i Frogn kommune skal foregå innenfor rammene av gjeldende lovverk og utøvelsen skal gjennomføres i henhold til viltlovens §19 (human jakt). Jakt og fangst skal utøves på en slik måte at viltet ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker og husdyr, eller forårsakes skade på eiendom.

Roller og ansvar i hjorteviltforvaltningen

Kommunene:

- Vedtar mål for hjorteviltforvaltningen som tar hensyn til jordbruk, skogbruk, veitrafikk og naturmangfold.
- Fastsetter minsteareal, godkjenner vald og bestandsplanområder, tildeler fellingskvoter og behandler skadefellingssøknader.

Grunneier:

- Har enerett på jakt på sine arealer.
- Organiserer jakta.
- Samarbeider om hjorteviltforvaltning gjennom vald og bestandsplanområder.
- Utarbeider, innenfor bestandsplanområder, plan for avskyting over 3-5 år som er i tråd med kommunale mål

Definisjoner

Jaktrettshaver: Retten til å jakte på egen eiendom tilhører grunneier hvis ikke annet er bestemt, jf. viltloven § 27.

Minsteareal:

Begrepet har to rettsvirkninger:

1. Størrelsen på det tellende arealet som normalt skal ligge til grunn for hver fellingstillatelse som jaktrettshaverne har krav på.
2. Arealstørrelsen på det minste sammenhengende området som offentlig myndighet kan godkjenne som et vald.

Minsteareal fastsettes av kommunen gjennom lokal forskrift for elg, hjort og rådyr. For Frogn kommune er minsteareal 300 dekar for rådyr og 1500 dekar for elg.

Tellende areal: Tellende areal er det arealet som legges til grunn ved tildeling av fellingstillatelser. For rådyr, elg og hjort skal hovedsakelig arealer av produktiv og uproduktiv skog og arealer av myr under skoggrensa regnes med.

Vald: Det geografiske området som er offentlig godkjent for jakt på en eller flere hjorteviltarter, og som får tildelt fellingstillatelse fra kommunen. Vald er den enheten som rapporterer fellingsresultater til det offentlige.

Jaktfelt: Dersom et vald deles opp av jaktrettshaverne, for eksempel slik at flere jaktlag får tildelt hvert sitt jaktområde, kalles disse jaktfelt. Jaktfeltet er den geografiske enheten som rapportering av sett elg/sett hjort gjelder for. Tradisjonelt kalt jaktlag i våre områder.

Bestandsplanområde: to eller flere vald som samarbeider om å utarbeide en bestandsplan for arten.

Bestandsplan: En flerårig, maksimalt femårig, plan som beskriver den årlige avskytingen av en hjorteviltart fordelt på kjønn og alder.

Mål for forvaltning av elg

Status

Elgvaldet i Frogn kommune (Frogn storvald) har valgt å samarbeide med omkringliggende vald og danne et bestandsplanområde (Follo elgregion). Follo elgregion har utarbeidet en bestandsplan for regionen som de har fått godkjent av de samarbeidene kommunene (Ås, Vestby, Nordre Follo, Frogn og Nesodden). Her presenteres grunneiernes målsettinger og avskytningsplan for perioden planen gjelder.

Elgbestanden i Frogn kommune har i likhet med områdene rundt den siste tiden hatt en negativ utvikling av både slaktevekter og kondisjon på dyrene. Samtidig ser vi en bestandsnedgang, noe som underbygges av forskning, erfaringer fra nabokommuner, fellingsstatistikk og tilbakemeldinger fra vald. Det kan være flere bakenforliggende årsaker til de negative trendene. Normalt vil vi anse overbeite som en viktig årsak, men gjennomført elgbeitetaksering fra 2022 tyder på at kommunen har et bærekraftig beitetrykk og høyt beitepotensiale. Andre mulige årsaker til bestandsnedgang, lavere slaktevekter og dårligere kondisjon kan være klimaendringer, for høy bestandstetthet i regionen tidligere, menneskelige forstyrrelser, vandringshindre (utbygging) og skjev kjønnsfordeling i bestanden.

Mål for elgforvaltningen

- Frogn kommune har mål om en stabil elgbestand. Bestanden skal ikke økes fra 2023 nivå før kondisjons- og produksjonsparameter er økt vesentlig.
- Frogn kommune har mål om en høyproduktiv elgstamme. Dette betyr en elgstamme med høy gjennomsnittsalder og god kondisjon som produserer et stort høstningsverdig overskudd, til avkastning for grunneier og jaktinteresser og som matressurser.
- Elgbestanden i Frogn kommune skal være i minst mulig konflikt med jordbruk, skogbruk og trafikk.
- Frogn kommune skal jobbe for en felles forvaltning av elgens leveområde gjennom året.

	Gjennomsnitt 2018 - 2023	Kortsiktige mål	Virkemiddel
Sett kalv per ku	0,53	0,65	Høy avskyting av kalv og små individer.
Slaktevekt kalv	55 kg	Stoppe nedgangen	Høy avskyting av kalv og små individer.
Slaktevekt ungdyr (kjønn samlet)	135 kg	Stoppe nedgangen	Redusere beitetrykk vinterstid. Høy avskyting av kalv og små dyr
Sett ku per okse	3,49	2	50 % kjønnsfordeling i avskytingen på <u>alle</u> kategorier.
Lik forvaltning over større område		Involvering i interkommalt arbeid	Samarbeide med nabokommuner om mål for hjorteviltforvaltningen. Vald deltar i bestandsplanområder.
Beiteuttak furu	5,2 %	Opprettholde	Beitetakst og tilstrekkelig uttak
Beiteuttak ROS	8,8 %	Opprettholde	Beitetakst og tilstrekkelig uttak
Konflikt med landbruk	Liten, men tilstede	Holdes lav	Veiledning om skadeforebygging. Legge til rette for dialog mellom bønder og jegere.

Store okser	Usikkert	Registrere	Kartlegging og oppfordre til å spare store okser.
Aldersfordeling	Kartlagt i 2021 og 2022	Registrere	Aldersanalyse av elg 1,5 år og eldre
Trafikkdrept elg	3-4 stk pr år	Reduksjon	Informasjon. Møter og oppfølging av SVV og Politi. Vurdere sikringstiltak

Virkemidler for måloppnåelse

- Jakt er det viktigste virkemiddelet for å styre elgbestanden.
- Grunneiers jaktrett og forvaltningsrett benyttes for å oppfylle de kommunale målene for elgforvaltning.
- Valdernes lokalkunnskap og erfaring benyttes for å sikre lokalt engasjement og lokal tilpassing i den kommunale forvaltningen.
- For å øke både slaktevekter og kalveproduksjonen skal gjennomsnittsalderen i elgbestanden økes, samtidig som bestanden etter jakt i størst mulig grad består av sunne og store individer. Kuer og okser i høyproduktiv alder og god kondisjon gir tidlig fødte kalver, større kalver, flere kalver og generelt dyr med bedre forutsetninger. For å øke alderen og kondisjonen i bestanden er et høyt uttak av kalv og små/svake dyr i eldre årsklasser en forutsetning.
- Avskytingen skal legges opp på en slik måte at stammen har en hunn- og hanndyrfordeling på maksimalt 2 kuer per okse blant dyr eldre enn kalv, registrert via sett elg. Dette gjøres ved å tilstrebe et likt uttak mellom kjønnene, i alle alderskategorier. I praksis betyr det en høy andel avskyting av kalv og ungdyr, og lav avskyting av voksne okser.
- For å sikre at beitet ikke er marginalfaktor skal ikke elgbestanden økes før bestandsparementene er betydelig bedret. Det innebærer at avskytingen må opprettholdes på et relativt høyt nivå, men på unge og små dyr.
- For å sikre et tilstrekkelig antall store okser i stammen, oppfordres valdene til å bevare store okser, samt følge opp kommunens henstilling til registrering. Store okser er et naturlig element i elgstammen, bidrar til en mer aktiv brunstperiode, en kvalitativt god elgstamme og høyere produksjon, og gir en mer attraktiv jakt og naturopplevelse.

Mål for forvaltning av rådyr

Status

Rådyrbestanden i Frogn er stor og særlig i tilknytning til tettbebygd strøk og hyttefelt er dette problematisk å forvalte. Rådyr har en høy produksjonsevne og de får normalt 1-3 kalver årlig. Naturlig dødelighet forårsakes normalt av harde vintre (mye snø og kulde) og lokal predasjon fra rev, gaupe og ulv. Det er også rapportert om et økende problem med diare hos rådyr i Frogn og våre nabokommuner (rundt Oslofjorden). Årsakene til dette er komplekse og kan være knyttet til bestandstetthet (<https://www.vetinst.no/sykdom-og-agens/diare-hos-radyr>).

Det er felt om lag 180 rådyr i året under jakt i Frogn kommune i perioden 2019-23. Omtrent 40 rådyr er drept i trafikken og 15 - 30 er funnet døde med sykdom/skade årlig. Skade er normalt forårsaket av menneskelig aktivitet (gjerder, ikke innmeldt påkjørsel, ikke vellykket ettersøk).

Det er 46 rådyrvald i Frogn kommune og disse tildeles for tiden til sammen om lag 300 fellingstillatelser årlig. Fellingsprosenten ligger mellom 50 og 60 prosent. Av de felte dyra er 40 prosent bukker. Jakt er derfor ikke et veldig effektivt bestandsregulerende tiltak med den

rådyrbestanden vi har. Det er også utfordrende at mange rådyr lever i områder freda for jakt. I bolig- og hyttefelt kan ikke bestanden reguleres med ordinær jakt etter dagens regler.

Mål for rådyrforvaltningen

- Rådyrbestanden skal i liten grad være i konflikt med jordbruk, skogbruk, biologisk mangfold og andre samfunnsfunksjoner.
- Frogn kommune har mål om å redusere antall rådyrpåkjørsler og andre trafikale hendelser med rådyr
- Frogn kommune har et mål om jevnere kjønnsfordeling i avskytingen
- Frogn kommune ønsker en enkel forvaltning av rådyrbestanden
- Frogn kommune ønsker å stimulere grunneierne til å opprette større rådyrvald (over 6000 daa) og områder for kvotefri jakt for å forvalte rådyr på en mer helhetlig måte, både som jaktobjekt, kjøttressurs og rekreasjon.

	Gjennomsnitt 2018 – 2023	Kortsiktige mål	Virkemiddel
Enklere forvaltning – større forvaltningsområder	47 vald, kun 1 over 6000 daa	Større vald – flere med avskytningsplan/kvotefri jakt	Minsteareal Stimulere til samarbeid
Redusere antall påkjørte rådyr	40	Reduksjon	Økt uttak i jakt – endring i minsteareal. Informasjon. Større vald.
Jevnere kjønnsbalanse	44 % bukk i felte dyr	30% bukk i felte dyr	Kunnskap og informasjon.

Virkemidler for måloppnåelse

- Informere om utfordringer knyttet til kjønnsbalansen
- Samarbeide med Statens veivesen, politiet og andre om tiltak for å redusere viltpåkjørsler.
- Informere om kvotefri jakt og fasilitetere samarbeid mellom grunneiere.

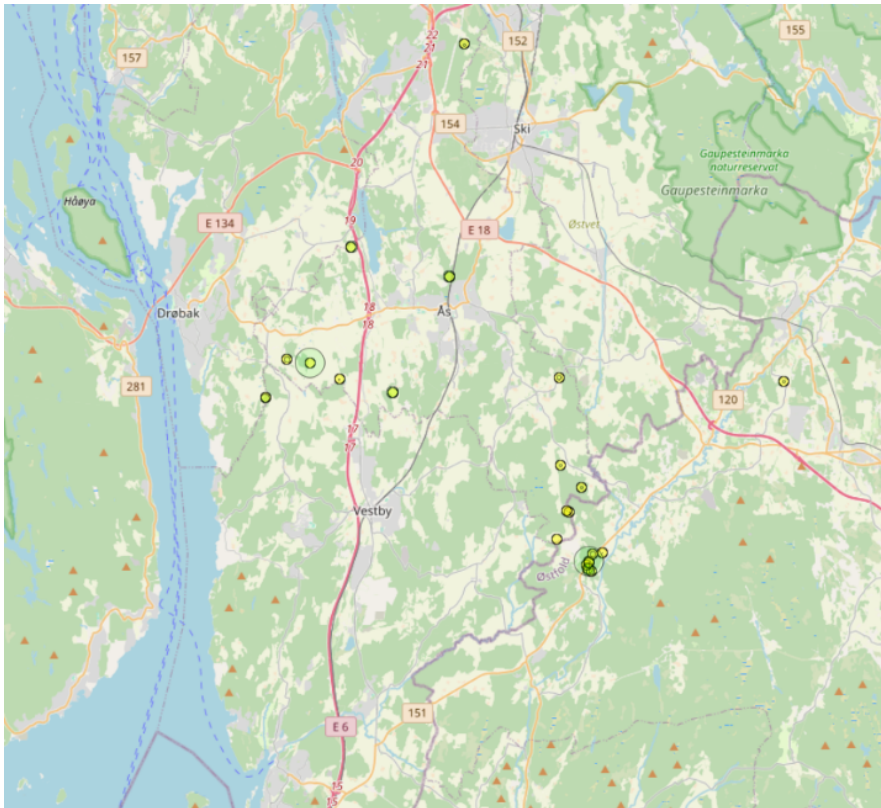
Mål for forvaltning av hjort

Status

Det er ikke åpnet for jakt på hjort i Frogn kommune og det er derfor ikke krav om mål for hjorteforvaltning. Tidligere mål for hjort har vært at «Hjort skal tillates å etableres i kommunen. Utviklingen overvåkes. Utviklingen overvåkes med tanke på eventuelle tiltak i forvaltningen».

Det gjøres i dag observasjoner av hjort i Frogn og nabokommunene, og det forventes en gradvis økning av bestanden. Hjort er en art som i større grad enn elg og rådyr kan flokke seg og føre til beiteskader lokalt både på jordbruksvekster og trær i skogen. Det er derfor viktig at kommunen følger utviklingen nøye og vurderer åpning for ordinær jakt ved behov.

Frogn kommune samarbeider tett med nabokommunene også i vurdering av hjortebestanden. Det er utarbeidet et skjema for innmelding av hjorteobservasjoner som også gjelder for Frogn og vi følger merkeprosjektet i Indre Østfold med interesse.

1: Utklipp fra artskart viser registrerte hjort i området

Mål for hjorteforvaltning

- Frogn kommune skal ha en bærekraftig men lav hjortebestand, som består av robuste dyr med høy gjennomsnittsalder og god kondisjon.
- Hjortebestanden skal være i minst mulig konflikt med jordbruk og skogbruk, trafikk og andre interesser.
- Frogn kommune skal ha god kunnskap om hjortebestanden.
- Hjort bør i utgangspunktet forvaltes etter bestandsplanbasert forvaltning. Det betyr at valdene bør samarbeide om tilstrekkelige store forvaltningsområder (minst 20 ganger minsteareal).

	Kortsiktige mål	Virkemiddel
Kunnskap	Kartlegge bestanden	Eget Sett hjort skjema
Konflikt med landbruk	Holdes lavt	Kartlegge, Åpning for jakt
Forvalte hjort over årsleveområdet	Samarbeid med nabo kommuner	Dialog og minsteareal

Virkemidler for måloppnåelse

- Kartlegge og overvåke bestanden
- Vurdere åpning for jakt ved behov

Ettersøk

Ved skadeskyting skal ettersøk innenfor grensa på valdet, om nødvendig, pågå ut dagen etter at skadeskytingen fant sted. På annet vald opphører retten til ettersøk og felling ved utgangen av den dag skadeskutt hjortevilt kom inn på valdet. Om påskutt dyr ikke avlives eller finnes dødt etter første dag eller ettersøket går over på naboens grunn, skal jeger eller jaktlag underrette jaktrettshaver og kommunen ved viltforvalter. Hvis kommunen overtar jaktettersøk kan det aktuelle jaktlaget benyttes som postmannskap eller kjentmann hvis kommunen finner dette hensiktsmessig. Jaktlaget er da pliktig til å møte opp. Ettersøk i kommunal regi utføres av viltvakta.

Kunstig lys på ettersøk

Kunstig lys kan benyttes under ettersøk på skadet hjortevilt. Før kunstig lys benyttes på ettersøk etter hjortevilt skal jegeren varsle kommunen, jaktrettshaver og politi, og jegeren har bevisbyrden for at påskytingen var lovlig.

Sjekkliste:

- Melde fra til jaktrettshaver.
- Melde fra til kommunen:
  - Ringe viltforvalter på 488 67 647, om ikke svar send en tekstmelding eller meld fra til viltvakta 64 96 20 70.
  - Opplyse om art, jegers navn, sted, jaktrettshaver og tidspunkt for oppstart.
  - Melde utfallet så fort ettersøk er gjennomført.
- Melde fra til politiet:
  - Ringe 02800 og opplyse om viltart, jegers navn, sted, jaktrettshaver og tidspunkt for oppstart.

Kassering av dyr

Felt hjortevilt som ikke er egnet som menneskemat kan kasseres. Kassering skal kun gjøres av Mattilsynet eller av den som kommunen måtte bestemme. Det er i slike tilfeller viktig å kunne framvise de nødvendige vitale organer (hjerte, lunger, lever, nyrer og milt) ved forespørsel. Dyr som skal vurderes kassert kan fremvises på slakteplass så lenge vitale organer og hodet kan fremvises samtidig. Ved kassering tas ikke dyret på kvoten, men tilfaller det kommunale viltfondet.

Frister

- 15. januar:
  - Fremme forslag om endring i minstearealet.
- 15. mars:
  - Frist for kommunen å fastsette minstearealet.
- 31.mars:
  - Frist for kommunen å rapportere fallvilt til SSB via Hjorteviltregisteret.
- 1. april:
  - Kommunens frist for å trekke tilbake valdgodkjenning

- Kommunens frist for å trekke tilbake godkjenning av bestandsplan og bestandsplanområde
  - Kommunens frist for tilbaketrekking av kvotefri jakt på rådyr
  - Rettighetshavers frist for å trekke eiendommen ut av godkjent eller omsøkt vald eller trekke et vald ut av godkjent bestandsplanområde
- 1. Mai:
- Rettighetshavers frist for å søke godkjenning av vald eller bestandsplanområde.
  - Rettighetshavers frist for å melde endringer i valdet eller i bestandsplanområde til kommunen.
  - Rettighetshavers frist for å søke om godkjenning eller endringer av bestandsplan.
  - Rettighetshavers frist for å søke om kvotefri jakt på rådyr.
- 15. Juni:
- Kommunes frist for å godkjenne vald, bestandsplanområde, bestandsplan for elg eller hjort og kvotefri jakt på rådyr.
  - Frist for utsending av fellingstillatelser av elg, hjort og rådyr.
- Rapportering: For elg, hjort og rådyr skal valdansvarlig representant rapportere årlig fellingsresultat til kommunen innen 14 dager etter endt jakt. Kommunen skal innen 30 dager etter endt jakttid rapportere dette til Statistisk Sentralbyrå gjennom Hjorteviltregisteret.
- Kommunen kan også etter søknad gi dispensasjon fra noen tidsfrister og det samme gjelder Miljødirektoratet.